

Fülöp Géza (1928–1998)

Ez év május 13-án súlyos veszteség érte a magyar tudományosságot: rövid, súlyos betegség után elhunyt Fülöp Géza, az irodalomtudomány doktora, az Eötvös Loránd Tudományegyetem Könyvtár-tudományi és Informatikai Tanszékének volt vezetője, a Kovács Máté Alapítvány és a Gróf Mikó Imre Alapítvány Kuratóriumának elnöke.

Az elhunyt professzor jelentős művekben tárgyalta a magyar olvasóközönség kialakulásának történelmi útját, és hosszú nevelői munkája során több mint négyezer magyar könyvtárost készített fel arra, hogy a magyarországi könyvtárhálózatban a szakértelem teremtsen kapcsolatot a könyv és az olvasó között.

Az Erdélyi Múzeum-Egyesület kipróbált barátját gyászolja, aki a Gróf Mikó Imre Alapítvány elnökeként sokat tett az erdélyi magyar tudományosság intézményes keretek közötti zavartalan működésének biztosításáért.

1998. június 9-én Budapesten a Farkasréti temetőben az EME elnöke, Benkő Samu a következő szavakkal vett búcsút az erdélyi magyar kultúra kiváló ismerőjétől és fáradhatatlan támogatójától:

Végtisztességtevő Gyülekezet!

A magyar múlt tudós kutatói gazdag bizonyító anyagra támaszkodva állítják, hogy nyelvetületünk nyugati és keleti peremvidékének lakossága szoros kapcsolatban állt egymással. A dunántúli Őrség és Őrvidék nyelvjárása sok hasonlóságot mutat az Erdélybe telepedett székelységével. Egymásra találásunk óta – Fülöp Gézával – gyakran emlegettük tréfásan közös székely mivoltunkat, de barátságunknak mégsem ez a tudósok emlegette közös eredet volt a kötőszöve. Büszke lokálpatriótákként fontosnak tartottuk, hogy megismertessük egymással szűkebb pátriánkat. A szentmártoni kis falusi portán éppen úgy otthon éreztem magam, mint ahogy a földi létből a minap kilépő Géza barátom lelkileg birtokába vette az én maroszekei szülőföldemet.

Ezen a tájélményen azonban túlmutatott az a gondolkodásbéli rokonság, melyet egymásban felfedeztünk.

Már ismeretségünk elején kiderült, hogy voltak közös mestereink. Noha nekünk keleti magyaroknak nem adatott meg, hogy személyesen is találkozzunk azokkal a mesterekkel, akik Fülöp Gézáék nemzedékét életpályájukon eligazították, de Horváth János vagy Fülep Lajos könyveinek köszönhetően magunk is idejében megtanultuk, hogy nincs irodalom az alkotó, a mű és a befogadó közönség hármasságának nélkül, illetőleg, hogy csak a nemzet lelki önállósága eszméjébe gyökerező, sajátosan eurázsiai kulturális hozományunkból táplálkozó alkotás – lett legyen az művészi vagy tudományos – számíthat a nagyvilág megbecsülésére.

Még a neveltetésünk sajátosságaiból származó különbségek is barátságunk szálait erősítették.

A dunántúli katolicizmus és az erdélyi kálvinizmus mint az egyetemes magyar kultúra elpelrethetetlen örökrésze volt sokszor megtárgyalt témája baráti eszmecsereinknek.

Közös barangolásaink rendjén egyformán tudtunk lelkesedni a Ráckevén felkeresett szerb emlékek vagy az észak-erdélyi román fatemplomok láttán.

Feltehetően az azonos szellemi indíttatásoknak köszönhetően lépett holtáig tartó szövetségre dunántúli barátunk azokkal az erdélyiekkel, akik a zsarnokság éveiben is az Erdélyi Múzeum-Egyesület eszméit dédelgették keblükben, és akik 1989 utolsó napjaiban ezt a nagy hagyományú és sokra kötelező szellemi műhelyt hamvaiból felélesztették.

Egészen természetesnek tűnt tehát, hogy az Erdélyi Múzeum-Egyesület gyámolítását maga elé egyetlen célul kitűző magyarországi testület, a Gróf Mikó Imre Alapítvány Kuratóriuma Fülöp Gézát elnökéül választotta, s ő ezt a tisztséget szakértelemmel és nagy-nagy ügybuzgalommal látta el. Kolozsvári látogatásai feledhetetlen emlékek maradnak.

Nem a fájdalomérzet fokozása, hanem a gyász elviseléséhez való erőmerítés érdekében hozom szóba, hogy Dóra asszony nélkül nem jött volna létre Fülöp Géza és az erdélyiek barátsága. Ő – csak asszonylelkében rejtőző – különleges érzéssel fonta a baráti szálakat olyan emberek között, akik jó ideje tudtak ugyan egymásról, de huszadik századi magyar sorshelyzetből következően személyesen még nem találkozhattak.

Alkalmasint a Fülep Lajos Széher úti műhely-otthona volt az ösztönző példa arra, hogy a Vérhalom utcai lakás kedves és feledhetetlen találkozóhelye legyen azoknak, akiket közös gondok, sikeres és sikertelen feladatvállalások kötöttek össze.

Amikor az Erdélyi Múzeum-Egyesület elnöksége, a Gróf Mikó Imre Alapítvány kuratóriuma nevében elhelyezem a hála és az emlékezés koszorúit, egy nyiladozó eszű kicsi fiú virágait is leteszem keresztapja sírjára.

Fülöp Géza emlékének őrzése valamennyiünknek közös feladata. De minél fiatalabb a hátramaradó, annál több feladata lesz az életmű hervadhatatlan üzenetének ébrentartásában.

Drága Barátom, Béke poraidra!

Benkő Samu